

Methodologische nota: arbeidsmarkt begrippen en definities

Aanspreekpunt
Florence Meessen
flme@ccecrb.fgov.be

Inhoud

1	De algemene indicatoren van de arbeidsmarkt	3
1.1	Definities van de aggregaten naargelang van de bronnen	4
1.2	Specificaties m.b.t. de gehanteerde graden	7
2	Andere indicatoren	8
2.1	De niet-ingevulde arbeidsvraag.....	8
2.2	De tijdelijke werkloosheid	9
2.3	Atypische arbeid.....	10

1 De algemene indicatoren van de arbeidsmarkt

Het is nuttig de beschrijving van een arbeidsmarkt te beginnen door middel van drie basisindicatoren: de werkgelegenheidsgraad, de activiteitsgraad en de werkloosheidsgraad. Deze indicatoren worden op basis van vijf aggregaten opgebouwd:

- A. De bevolking op arbeidsleeftijd
- B. De werkloze bevolking
- C. De werkende bevolking
- D. De actieve bevolking (= B+C)
- E. De inactieve bevolking

Deze indicatoren worden als volgt gedefinieerd:

Werkgelegenheidsgraad:

De werkgelegenheidsgraad is gelijk aan het aandeel van de personen met een baan in de bevolking op arbeidsleeftijd, m.a.w. C / A

Activiteitsgraad:

De activiteitsgraad is gelijk aan het aandeel van de actieve personen (werkende actieve personen en werklozen) in de bevolking op arbeidsleeftijd: D / A

Deze graad geeft dus de graad van participatie van de bevolking op arbeidsleeftijd aan de arbeidsmarkt weer.

Werkloosheidsgraad:

De werkloosheidsgraad is de verhouding tussen de werkloze bevolking en de totale actieve bevolking (personen met een baan + werklozen): B / D

Tussen deze drie graden bestaat dus een wezenlijk verband:

Werkgelegenheidsgraad = activiteitsgraad X (1 – werkloosheidsgraad)

Deze equatie maakt duidelijk dat de werkgelegenheidsgraad afhankelijk is van zowel de activiteitsgraad als de werkloosheidsgraad. Een verbetering van de werkgelegenheidsgraad kan dus evengoed worden veroorzaakt door een constante werkloosheidsgraad in combinatie met een grotere participatie van de bevolking op arbeidsleeftijd aan de arbeidsmarkt als door een daling van de werkloosheidsgraad. Voorts kan een verbetering van de activiteitsgraad leiden tot een meer of minder aanzienlijke verbetering van de werkgelegenheidsgraad naargelang van de mate waarin de nieuwkomers op de arbeidsmarkt werk hebben of werkloos zijn.

1.1 Definities van de aggregaten naargelang van de bronnen

De werkgelegenheids-, de activiteits- en de werkloosheidsgraad kunnen op basis van twee belangrijke gegevensbronnen worden berekend: de enquêtegegevens en de administratieve gegevens. In België komen de doorgaans gebruikte enquêtegegevens van de Arbeidskrachtenenquête, die gebaseerd is op een op Europees niveau geharmoniseerde methodologie¹. Een van de grote voordelen van deze bron is dan ook dat voor alle Europese landen vrij vergelijkbare cijfers worden verstrekt. De administratieve gegevens, van hun kant, worden o.a. verwerkt en gepubliceerd door het FPB aan de hand van de verschillende bestanden die door de bevoegde instanties (voornamelijk de RVA wat de werkloosheid en het INR wat de werkgelegenheid betreft) ter beschikking worden gesteld². De cijfers die worden gebruikt in het Technisch verslag zijn die m.b.t. de korte- en middellangetermijnvooruitzichten die in de maand mei van het lopende jaar worden gepubliceerd, die in voorkomend geval worden herzien bij de verschijning, in september, van de economische begroting.

Naargelang van de gebruikte bron kunnen de onderzochte populaties, en dus ook de berekende graden, verschillen. Het is dan ook belangrijk stil te staan bij de definities van elk gemeten aggregaat.

A. De bevolking op arbeidsleeftijd

Volgens de twee bronnen bestaat de bevolking op arbeidsleeftijd uit de personen van 15 tot 64 jaar oud.

B. De werkloze bevolking

Het grootste onderscheid tussen de EAK-gegevens en de administratieve gegevens komt van het verschil in definitie van het begrip werkloze, dat tot gevolg heeft dat de werkloosheidsgraden doorgaans verschillende percentpunten van elkaar afwijken.

- EAK-gegevens: de Enquête naar de arbeidskrachten hanteert de definitie die werd ingevoerd door het Internationaal Arbeidsbureau, volgens welke een werkloze een persoon is die tijdens de referentieweek aan de volgende drie criteria beantwoordt:
  - * geen werk hebben,
  - * beschikbaar zijn om te werken. In de EAK wordt aan dit criterium een grens van 2 weken verbonden, wat betekent dat de persoon verklaart dat ze, wanneer ze een baan vindt, binnen de twee weken aan de slag kan gaan.
  - * op zoek zijn naar een baan. In de beschrijving van de EAK staat uitdrukkelijk vermeld dat alleen met de "actieve" zoekmethoden rekening wordt gehouden. Zo volstaat het bv. niet als werkzoekende bij een tewerkstellingsdienst (Forem, VDAB of Actiris) ingeschreven te zijn.

---

¹ Ter herinnering: de door de respondenten verstrekte antwoorden hebben altijd betrekking op een referentieweek. Deze week wordt sinds 1999 in de steekproef eenvormig over de 52 weken van het jaar verdeeld.

² Meer bepaald zorgen deze twee instellingen voor zowel de verzameling van de gegevens (m.n. afkomstig van de gewestelijke instellingen voor de RVA en van de verschillende takken van de sociale zekerheid voor het INR) als de verwerking ervan.

- Administratieve gegevens: het basiscriterium is de "niet-werkende werkzoekende" (NWWZ), m.a.w. ingeschreven zijn als werkzoekende bij een tewerkstellingsdienst is het hoofdcriterium. Dit aggregaat omvat dus:
  - * De als werkzoekende ingeschreven uitkeringsgerechtigde volledig werklozen
  - * De andere personen die verplicht zijn zich als werkzoekende in te schrijven, m.n. de jongeren die een wachttijd doorlopen, de overgangsuitkeringstrekkers, de personen die een leefloon ontvangen waarvoor een inschrijving vereist is of de personen die tijdelijk zijn uitgesloten van een uitkering.
  - * Elke persoon die zich uit vrije wil inschrijft als werkzoekende bij een tewerkstellingsdienst en niet werkt (de "niet-werkende vrije werkzoekenden")³.

Bovenop de NWWZ worden in de werkloosheid volgens de FPB-versie ook bepaalde categorieën van personen meegerekend die een werkloosheidsuitkering ontvangen, maar die vrijgesteld zijn van de verplichting zich als werkzoekende in te schrijven. Deze personen worden bij de RVA opgenomen in het statuut "niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen". Hoewel er verschillende vrijstellingen bestaan (wegens sociale en familiale moeilijkheden, voor oudere werklozen⁴ en voor werklozen in beroepsopleiding⁵), worden enkel de oudere werklozen in dit aggregaat meegerekend.

Deze definitie wordt zo ontwikkeld dat dubbeltellingen van bepaalde eenheden worden vermeden. Wat meer bepaald de sterk gesubsidieerde arbeidsplaatsen betreft, worden de personen die werken onder het PWA-statuut als werkende beschouwd, op voorwaarde dat ze een voldoende aantal uren per week werken⁶. De dienstencheques worden volledig in de werkgelegenheid opgenomen. De andere categorieën van werknemers die door de RVA worden ondersteund (uitkering wegens tijdskrediet, gewaarborgd inkomen enz.) worden evenmin als werklozen geboekt aangezien het uitkeringen betreft die alleen aan personen met een arbeidsovereenkomst worden toegekend. Ten slotte worden de werknemers (voltijders of deeltijders) die van werk willen veranderen of hun werktijden willen aanvullen en die zich vrijwillig inschrijven als werkzoekende evenmin als werklozen meegerekend aangezien ze niet (of althans niet volledig) zonder werk zijn.

Er bestaat geen eenduidige definitie voor het begrip "langdurig werkloze". Eurostat (dat steunt op de EAK-gegevens) gebruikt de term "langdurig werkloze" voor de personen die minstens een jaar werkloos

---

³ Hieraan moet nog worden toegevoegd dat de werkzoekenden die een voltijdse opleiding volgen niet als niet-werkenden worden beschouwd.

⁴ Sinds juli 2002 worden voor de oudere werklozen de volgende criteria gehanteerd om vrijgesteld te worden van de verplichting zich in te schrijven als werkzoekende:

- minstens 58 jaar oud zijn,
- 50 tot 57 jaar oud zijn, gedurende minstens een jaar een werkloosheidsuitkering ontvangen hebben en een beroepsverleden van minstens 38 jaar kunnen aantonen.

De begunstigen van het statuut van voltijds brugpensioneerde die aan dezelfde leeftijdsvoorwaarden voldoen, kunnen ook de vrijstelling voor oudere werklozen aanvragen.

⁵ Exacter gesteld houdt de RVA nog rekening met een vijfde categorie, nl. de werklozen die "in feite reeds een activiteit uitoefenen met behoud van hun werkloosheidsuitkering of de werknemers die, om vakantieredenen, hun activiteit tijdelijk onderbreken". Zie RVA (2006).

⁶ Overeenkomstig de methodologie die in de nationale rekeningen werd ingevoerd stemt deze drempel overeen met de drempel die deze PWA-werknemers voor 2004 toeliet te worden vrijgesteld van de verplichting zich als werkzoekende in te schrijven.

zijn, en de term "zeer langdurig werkloze" wanneer de werkloosheidsperiode meer dan twee jaar bedraagt. In de administratieve gegevens moet de auteur zijn definitie weergeven.

C. De werkende bevolking (ook "werkende actieve personen" of "werknemers" genoemd)

- EAK-gegevens: een individu wordt als werkende beschouwd als het zegt tijdens de referentieperiode gedurende minstens een uur een bezoldigde baan te hebben betrokken, of als het van oordeel is een duurzame band met dat bezoldigd werk te hebben behouden (bv. in geval van ziekte, van een arbeidsongeval enz.). Deze definitie wordt gehanteerd om de deeltijdwerkers in de statistieken van werknemers te kunnen houden.
- FPB-gegevens: de gebruikte gegevens steunen op de cijfers die afkomstig zijn van de verschillende socialezekerheidsinstellingen en die door het INR in het kader van de nationale boekhouding worden verwerkt.

In de twee definities kan het zowel een bezoldigde baan als een niet-bezoldigde baan betreffen.

D. De actieve bevolking

De actieve bevolking omvat de werkende actieve personen (ook "personen met een baan" of "werknemers" genoemd) en de werklozen.

Wat de administratieve gegevens betreft, moet worden opgemerkt dat dit aggregaat ook de werkende personen van meer dan 65 jaar omvat (terwijl voor de EAK-gegevens in het Technisch verslag en volgens de Europese afspraken enkel gebruik wordt gemaakt van de activiteitsgraad en van de werkloosheidsgraad van de 15- tot 64-jarigen).

Aangezien de begrippen werkloze, werknemer en niet-actieve persoon verschillen naargelang van de gehanteerde bron, stemt de actieve bevolking volgens de EAK niet volledig overeen met die welke het FPB berekent.

E. De inactieve bevolking

De personen die als inactief worden beschouwd zijn de personen die noch aan het werk, noch werkloos zijn. Het betreft dus de personen die buiten de arbeidsmarkt staan: de jongeren van minder dan 15 jaar, de gepensioneerden, de vrouwen / mannen aan de haard⁷, de studenten enz.

Het is mogelijk dat sommige van deze personen een uitkering van de RVA ontvangen. In de definitie van het FPB gaat het dan om alle niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, uitgezonderd de oudere werklozen (en bruggepensioneerden).

De gezamenlijke EAK-gegevens zijn gebaseerd op het antwoord van de deelnemers aan de enquête; het betreft dus een jaarlijks gemiddelde, op basis van de antwoorden met betrekking tot verschillende referentieweken. De telling heeft betrekking op personen. De FPB-gegevens zijn het resultaat van een

---

⁷ Op voorwaarde dat deze personen geen werkzoekende zijn (volgens het FPB-concept) of geen baan zoeken (EAK-concept).

jaarlijks gemiddelde op basis van gegevens aan het einde van de maand (wat de werkloosheid betreft) en aan het einde van het kwartaal (wat de werkgelegenheid betreft). Ook deze gegevens hebben betrekking op personen⁸.

1.2 Specificaties m.b.t. de gehanteerde graden

De werkgelegenheids-, de werkloosheids- en de activiteitsgraad kunnen op verschillende manieren worden voorgesteld. Ze kunnen immers op hun niveau of op hun groei worden getaxeerd, worden vergeleken met vroegere resultaten (men kan dus historische reeksen hanteren) of met de cijfers die in andere landen worden waargenomen (internationale vergelijking). Deze internationale vergelijking komt vaak eerder tot stand op basis van de EAK-gegevens dan op basis van de administratieve gegevens, omdat de methodologie voor de eerstgenoemde gegevens beter is geharmoniseerd.

Voorts kan gebruik worden gemaakt van verschillende observatie-eenheden. Wat bv. de werkgelegenheid betreft, kan men de personen, maar ook de arbeidsplaatsen of de gewerkte uren (gemeenzaam het "arbeidsvolume" genoemd) in rekening brengen. Aan de hand van de graden die worden uitgedrukt in voltijdequivalenten kunnen deze twee begrippen met elkaar worden gecombineerd, door een cijfer te geven dat overeenstemt met het arbeidsvolume gedeeld door de conventionele arbeidsduur van een voltijdse arbeidsplaats. Om de graden in voltijdequivalenten te verkrijgen, kan de methodologie van Eurostat worden toegepast op de EAK-gegevens.

Behalve de waarnemingen betreffende de omvang van de werkgelegenheid, van de werkloosheid of van de activiteit op een gegeven moment is het ook mogelijk gegevens over de bruto intredings- of uitredingsbewegingen binnen elk van deze aggregaten weer te geven. Met name aan de hand van de reallocatiegraad, die gelijk is aan het totaal van de jobcreatiegraad plus de jobdestructiegraad, kan de omvang van deze bewegingen nauwkeuriger worden waargenomen.

De analyse van de intredings- en uitredingsstromen tussen de verschillende aggregaten (werkende / werkloze / inactieve persoon) is een voorstelling die "dynamisch" wordt genoemd. Ook aan de hand van deze voorstelling kan informatie worden verstrekt over de brutobewegingen van de werknemers en dus over de creatie van de netto waargenomen graden. Deze stromen kunnen worden berekend op basis van de twee gegevensbronnen (enquêtegegevens en administratieve gegevens), maar hiertoe moeten panelgegevens beschikbaar zijn, d.w.z. gegevens waarmee eenzelfde individu gedurende verschillende jaren (minstens twee jaar) kan worden opgevolgd. Voor de enquêtegegevens wordt het panel gevormd d.m.v. een vraag aan de respondenten aangaande hun sociale en beroepsstatuut van een jaar voordien. Het is dan ook mogelijk dat dit antwoord minder nauwkeurig is dan de definitie die de enquête zelf geeft.

Aan de hand van elke van deze gegevensbronnen kunnen de verschillende groepen worden uitgesplitst volgens verschillende kenmerken, waaronder m.n. het geslacht, het gewest, het statuut (arbeider / bediende / ambtenaar) en de activiteit. De Enquête naar de arbeidskrachten maakt ook een uitsplitsing naar kwalificatieniveau (ISCED-indeling) en naar afkomst van de personen (in ons land geboren, in het land van (een) buitenlandse ouder(s) geboren, in het buitenland geboren) mogelijk.

---

⁸ Methodologisch gezien wordt dit bereikt door in de RSZ-gegevens alleen de personen in hun hoofdactiviteit mee te tellen. Hierdoor wordt een dubbeltelling vermeden waarbij een persoon met twee verschillende banen tweemaal zou worden meegeteld.

Deze kenmerken kunnen worden gebruikt om de graden weer te geven die eigen zijn aan elke groep. In dat geval is het vaak interessant de verhoudingen tussen de graden weer te geven: hoe verhoudt de werkloosheidsgraad bij de jongeren zich bv. tot die voor de hele bevolking? Deze specificatie is vooral interessant als men verschillende kenmerken tegelijk wil vergelijken, bv. door een kruisvergelijking te maken tussen een individueel kenmerk (leeftijd, geslacht, kwalificatieniveau...) en het gewest. Deze kenmerken kunnen ook worden gebruikt in een analyse van de overgangen, m.n. als variabele ter verklaring van de waarschijnlijkheid van een overgang. In dat geval kan door middel van een econometrische berekening het effect van de kenmerken afzonderlijk worden waargenomen of kan de impact ervan worden geraamd als "alle andere aspecten overigens ongewijzigd blijven".

2 Andere indicatoren

2.1 *De niet-ingevulde arbeidsvraag*

De arbeidsmarkt kan worden omschreven als de ontmoetingsplaats tussen het arbeidsaanbod (d.w.z. de beschikbare personen om te werken) en de arbeidsvraag (de openstaande betrekkingen). Als de kenmerken van de ene overeenstemmen met die van de andere (op het vlak van kwalificaties, ervaring, loon, arbeidsvoorwaarden enz.), dan zal de openstaande betrekking worden ingevuld. In het tegengestelde geval zal het arbeidsaanbod waarvoor geen overeenstemmende vraag bestaat de werkloosheid vormen, terwijl de arbeidsplaatsen die niet kunnen worden bezet bekend staan als de "niet-ingevulde arbeidsvraag".

Een arbeidsmarkt kan bijgevolg in verschillende aggregaten worden onderverdeeld: het beantwoorde arbeidsaanbod en de beantwoorde arbeidsvraag (die terug te vinden zijn in het aggregaat "werkgelegenheid"), het niet-beantwoorde arbeidsaanbod (dit is het geheel "werkloosheid") en de niet-ingevulde arbeidsvraag.

Een van de aggregaten, t.w. de niet-ingevulde arbeidsvraag, werd d.m.v. de drie hierboven bestudeerde indicatoren nog niet geanalyseerd.

Dit aggregaat kan moeilijk worden geraamd: er bestaan op dit moment immers weinig indicatoren m.b.t. de openstaande betrekkingen in België, en evenmin over de reden waarom ze niet ingevuld raken. Dat komt voornamelijk doordat de tewerkstellingsdiensten (VDAB, Actiris, Forem) die deze informatie zouden kunnen centraliseren, afhankelijk van de gewestelijke overheden, waardoor de in elke dienst verzamelde gegevens met verschillende definities overeenstemmen. De NBB stelt in haar conjunctuurenquêtes echter verschillende vragen waarmee een indicator per sector (verwerkende industrie / bouwbedrijf / diensten) kan worden gevormd. De indicator voor de industrie berust op een vraag over de belemmeringen die een onvolledige benutting van de productiemiddelen veroorzaken, en waarop een van de voorgestelde antwoorden het gebrek aan gekwalificeerde arbeidskrachten is. Elk kwartaal stemt de verstrekte indicator dan overeen met een percentage van de ondernemingen die dit antwoord hebben aangevinkt, dat wordt gewogen op basis van hun omzet. In de diensten en in het bouwbedrijf wordt de indicator maandelijks gevormd en heeft hij betrekking op elk "gebrek aan arbeidskrachten". In die sectoren berust de weging op de werkgelegenheid in de ondernemingen.

2.2 De tijdelijke werkloosheid

Het systeem van tijdelijke werkloosheid maakt het in België mogelijk verschillende situaties die grenzen aan een tijdelijke stopzetting van de activiteit te regelen. In tegenstelling tot de volledige werkloosheid, waarbij de arbeidsovereenkomst wordt beëindigd, zorgt dit systeem ervoor dat de werknemer gebonden blijft aan een arbeidsovereenkomst, maar dat zijn arbeidsprestaties tijdelijk worden beperkt of opgeschort. Tijdens die periode van beperkte arbeidsprestaties kan de werknemer van de RVA een werkloosheidsuitkering ontvangen.

Gelet op deze bijzonderheid, nl. de handhaving van de arbeidsovereenkomst, wordt de tijdelijke werkloosheid niet mee in aanmerking genomen in de hierboven uiteengezette werkloosheidscijfers.

Een onderneming kan om verschillende redenen een beroep doen op de tijdelijke werkloosheid: overmacht, slechte weersomstandigheden, een technisch ongeval, het jaarlijks collectief verlof, een staking of lock-out en economische redenen. Sommige van die vormen zijn alleen voor de arbeiders toegankelijk, terwijl andere dan weer zowel door de bedienden als door de arbeiders kunnen worden gebruikt. In een crisisperiode vormt het hanteren van technische werkloosheid om economische redenen een belangrijke hefboom waarvan de ondernemingen gebruik kunnen maken. In zekere zin gaat het om een gesubsidieerde formule van arbeidstijdverkorting.

Tijdelijke werkloosheid om economische redenen (enkel voor arbeiders)

De werkgever kan een stelsel van tijdelijke werkloosheid wegens gebrek aan werk invoeren indien hij er tijdelijk, ten gevolge van economische factoren, niet in slaagt het bestaande arbeidstempo in het bedrijf aan te houden. De arbeidsprestaties van de werknemer worden tijdelijk beperkt of geschorst en hij ontvangt niet langer een loon van zijn werkgever, maar van de RVA, al blijft hij gebonden aan zijn arbeidsovereenkomst. Dit recht is automatisch, hangt niet af van de vroegere prestaties en het bedrag van de uitkering is gebaseerd op het laatste loon en op de gezinssituatie. Er bestaat een bovengrens voor het bedrag van de uitkering, dat met de tijd niet vermindert en waarop steeds een bedrijfsvoorheffing verschuldigd blijft. Dit type van tijdelijke werkloosheid is enkel toegankelijk voor de arbeiders en voor de leerlingen in de industrie; de bedienden en de andere leerlingen hebben er geen recht op.

De werkgevers kunnen voor een periode van max. vier weken een systeem van volledige werkloosheid invoeren. Na die periode moet de werkgever de gewone arbeidsregeling gedurende een week herstellen alvorens hij, zo nodig, een nieuw volledig of deeltijds systeem kan invoeren. Het deeltijdse systeem betreft een arbeidsregeling van drie dagen per week gedurende 13 weken of van minstens drie dagen per week of één week op twee gedurende een jaar. De wetgeving biedt de sectoren evenwel de mogelijkheid een afwijkend systeem in te voeren waardoor het mogelijk is de duurtijd en de eraan verbonden voorwaarden bij collectieve arbeidsovereenkomst te wijzigen.

De gegevens m.b.t. de tijdelijke werkloosheid worden beheerd door de RVA. Ze worden maandelijks gepubliceerd voor alle categorieën van tijdelijke werkloosheid, maar er moet zes maanden – na controle – worden gewacht om de redenen ervan te kennen en om te beschikken over de gegevens die uitsluitend betrekking hebben op de economische werkloosheid.

De beschikbare gegevens hebben betrekking op:

- Het aantal fysieke eenheden

Het aantal fysieke eenheden geeft het aantal ingediende betalingsaanvragen weer; hierbij moet evenwel worden opgemerkt dat een werknemer voor één indieningsmaand een betalingsaanvraag m.b.t. verschillende referentiemaanden kan indienen. Het aantal fysieke eenheden mag dus niet worden verward met het aantal werknemers dat in een gegeven maand in de tijdelijke werkloosheid is terechtgekomen. Bovendien geeft dit aantal geen informatie over het aantal dagen die in tijdelijke werkloosheid worden doorgebracht.

- Het aantal vergoede dagen
- Het totale uitbetaalde bedrag voor de uitkeringen
- Het aantal begrotingseenheden

Het aantal dagen in verhouding tot het aantal dagen in de maand dat het mogelijk is op tijdelijke werkloosheid te worden gesteld – dat zijn er gemiddeld 26 – stemt overeen met het aantal begrotingseenheden. Dankzij deze variabele kan de ontwikkeling van het aandeel van de tijdelijke werkloosheid worden opgevolgd en zijn rigoureuze vergelijkingen mogelijk, gelet op het feit dat aan de hand van de vergelijking van fysieke eenheden niet kan worden uitgemaakt of de werknemer één of meer betalingsaanvragen heeft ingediend, noch hoeveel dagen de werknemer tijdelijk werkloos is gebleven.

Aangezien de tijdelijke werkloosheid verschillende redenen kan hebben, die vatbaar zijn voor seizoensinvloeden, zijn de gegevens m.b.t. de tijdelijke werkloosheid dat ook. De economische werkloosheid kent net als de tijdelijke werkloosheid in haar geheel een cyclische ontwikkeling: ze neemt toe tijdens het eerste kwartaal, loopt terug tijdens het tweede en het derde kwartaal en aan het einde van het derde kwartaal begint ze weer te groeien.

Gelet op dergelijke seizoensgebonden schommelingen is het noodzakelijk niet de gegevens van de ene op de andere maand, maar wel dezelfde maanden van de opeenvolgende jaren met elkaar te vergelijken. De maand januari 2009 zal niet worden vergeleken met de maand december 2008 of met de maand februari 2009, maar wel met de maand januari 2008... Vervolgens moeten de gegevens worden afgevlakt d.m.v. een voortschrijdend gemiddelde over een periode van drie maanden, teneinde de uitzonderlijke schommelingen weg te werken en een leesbare tendens over een langere periode te verkrijgen.

De bedienden

Het is mogelijk dat bijzondere maatregelen worden genomen voor de bedienden (zoals dat werd gedaan voor de periode van 1 juli tot 31 december 2009). De indicatoren zullen moeten worden gevormd op basis van de genomen maatregelen.

2.3 Atypische arbeid

Onder atypische arbeid wordt elke andere vorm van arbeid verstaan dan de arbeid die voor onbepaalde duur en volgens een regelmatige arbeidstijdenregeling wordt verricht.

De Enquête naar de arbeidskrachten verstrekt cijfers over diverse vormen van arbeid, t.w.:

- Tijdelijke arbeid, die wordt omschreven als elke overeenkomst van andere dan onbepaalde duur (voor de werknemers van de privésector) of die niet kadert in een vaste benoeming (wat de overheidsinstellingen betreft). Zo worden in dit aggregaat bv. de werknemers met een overeenkomst van bepaalde duur, de werknemers die zijn tewerkgesteld via een uitzendkantoor, de studenten en stagiairs en ook de occasionele werknemers meegerekend.
- Deeltijdarbeid. De EAK telt een persoon in deeltijdarbeid mee wanneer deze zich als dusdanig omschrijft (zie vraag 17), en dus niet op basis van de contractuele arbeidsuren of van de werkelijk gewerkte uren.
- Arbeid volgens een glijdende arbeidstijdregeling. De EAK neemt in deze categorie elke vorm van arbeid op die voornamelijk (d.w.z. meer dan de helft van de tijd) buiten de regelmatige arbeidsuren wordt verricht. Deze vorm van arbeid wordt onderverdeeld in ploegenarbeid, nachtarbeid, avondarbeid, arbeid op zaterdag en arbeid op zondag.
- Overwerk: hiertoe worden gerekend alle personen die verklaren minstens één overuur te hebben gepresteerd, ongeacht of dat uur nu al dan niet werd bezoldigd.
- Het feit verschillende arbeidsplaatsen te bezetten: aan de hand van zowel de administratieve gegevens als de enquêtegegevens kan de omvang van de populatie "met een tweede arbeidsplaats" worden geraamd. In dat geval kunnen op basis van Eurostat (pro memorie: dat zijn de EAK-gegevens) verschillende cijfers worden verkregen, op basis van het beroepsstatuut dat de werknemer in de eerste en in de tweede arbeidplaats heeft ("bediende" / "zelfstandige" / "gezinshulp" / "loontrekker").

De omvang van dit arbeidstype kan worden gemeten door het te verhouden tot de totale bevolking op arbeidsleeftijd, tot de werkende bevolking of tot de loonarbeid.

Gegevens betreffende bijzondere stelsels, bv. het systeem van loopbaanonderbreking, kunnen aanvullende informatie opleveren. Deze gegevens komen dan van de administratieve bronnen (RVA of FPB). De cijfers betreffende deeltijdse loopbaanonderbreking kunnen immers ten dele de waargenomen ontwikkeling van de deeltijdarbeid verklaren. Pro memorie: het systeem van loopbaanonderbreking (in de privésector tijdskrediet genoemd) maakt het een werknemer mogelijk zijn arbeidsovereenkomst volledig of gedeeltelijk te schorsen. Er bestaan voor de privésector dus de volgende verschillende mogelijkheden: een volledige schorsing van de overeenkomst, een halftijdse vermindering en een vermindering met 1/5 van de arbeidstijd. Gedurende de volledige periode van loopbaanonderbreking ontvangt de werknemer van de RVA een (forfaitaire) uitkering. Er bestaan ook drie bijzondere vormen van deze loopbaanonderbreking: ouderschapsverlof, verlof voor medische bijstand en palliatief verlof.

Voor zover dat mogelijk is, is het ook interessant de analyse aan te vullen met dynamische indicatoren, waarmee bv. informatie kan worden gegeven over het effect van een overgang naar atypische arbeid met als doel toegang te krijgen tot een overeenkomst van onbepaalde duur of tot arbeid met regelmatige arbeidstijden. Hiertoe moeten econometrische indicatoren worden ontwikkeld, wat soms in de Belgische literatuur wordt gedaan.